

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir germond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foie bisericească-politică.**Anul XV.****Blaj 18 Martie 1905.****Numărul 11.****La situația clerului**

(articol sosit de afară).

I.

De când a făcut Dumnezeu lumea, rele, păcate și neîndestuliri au fost, sunt și vor fi. Fața lumii prin vorbe, fapte și proceduri înțelepte se schimbă e drept, mult puțin, dintr'un stadiu slab într'altul mai bun, dar a sterge cu totul răul, păcatele și neîndestulirile omenești — și a-le înlocui cu stări îngerești, — e peste firea omenească.

Des și cu temei să zice, că cei chemați întru înnoirea feței posomorite de azi a pământului sunt preoții. Mă plec cu reverință acestui adevăr mare! Da, noi preoții, cari trăind în mijlocul poporului îi cunoaștem mai bine baterea pulzului, aplecările, defectele și relele ce-l bântue.

Noi suntem chemați și de Dumnezeu, însărcinați de superiori și îndatorați și din partea națiunii a conduce poporul în direcția sănătoasă a vieții sufletești și trupești.

Numai cât Doamne, mare osăbire între a zice, a pretinde și a face — și-apoi a produce rezultate! — Răul și păcatele cu greu să scot din cuiburile

lor — ba de multeori încercările de a scoate aceste rele — fie cu procedură cât de iubitoare și prudentă — să răz-bună cu neascultare și ură, zis'a Mân-tuitorului: de m'au ascultat pe mine și pe voi vă vor ascultă, de m'au iubit pe mine și pe voi vă vor iubi — și alte vorbe: în lume scârbe ve-ți avea.

De neînbire și scârbe parte avem! Aceste nici că ne surprind, ci mai vărtos, numai ne revoacă în minte cele spusă de ceresul nostru Magistru.

Ceeace mai mult ne surprinde este, că vedem împlinindu-să alte cuvinte alui Christos: că m'au urit în deșert, că și noi suntem adese urâți în deșert, numai ca să se plinească scriptura.

Să pretinde dela noi mult și ni-se recunoaște și răsplătește puțin.

Ba ni-se pun chiar pedeci în lucru, căci lumea e alarmată asupra clerului. Chiar cărmuitori de ai țării ne acuză, că tinem poporul cu voia în ignoranță cu scopuri perverse. Ai noștri în pre-tenziunile multe și mari ce le așteaptă dela cler, pierd din vedere adeseori, că așa de rău suntem situați materialicește, încât nu putem sta cu trup cu suflet ca să împlinim, toate câte ni se cer.

Noi ca puși în slujba altariului ar trebui să trăim dela altar — pe cum

și s. Scriptură zice. Dar ce ne dă sfântul altar la care mulți servim cu fervoare și devotament?! Puțin — foarte puțin! Mai puțin decât înaintașilor noștri dela cari nici oamenii, nici timpul simplu în care au trăit dânsii, n'au pretins atâta, cât dela noi; nici pe de parte nu ne dă atâta decât am avea lipsă neapărată. Nu e mirare deci și nici poate fi păcat: că mulți apucăm de coarnele plugului, asudăm în arșița soarelui și ne zbatem în toate caprițiile timpului. Asta rari o fac din „pă-trundere de spirit de arândăș”, cei mai mulți o fac de silă ca să poată trăi cinstit cu familia, cari azi reclamă multe și mari jertfe, atât cu creșterea cât și cu susținerea ei.

Și dacă să miră străinii când ne văd în haine strujite și muncind, cel puțin nu să mire ai noștri, cari ar trebui să ne cunoască lipsele!

Pe lângă puținătatea remunera-țiunilor ce le primim, mai este și alt năcaz: nici acelea nu le primim la timp, ci după expirarea anului, ba și după ani, iar unele din ele mai rămân și neplătite pe veci. Stolele ne sunt micșorate, cât de silă, cât de milă. Din ce să trăim dar? dacă nu din sudoarea feței, în multe în tare multe

FEUILLETON.**În paresemi.**

Sorisoarea I.

Unui prietin.

Îți mai aduci aminte de sara aceea măreață, cu cerul înalt stropit cu flori de argint, cu liniștea desăvârșită? Întram în Paresemi și nu aveam o sticlă de vin, de care să ne putem mândri și noi a doua zi prietinelor. Era pastiu în odae, și clipele treceau încet, numărate de limba lungă, plină de prav a ceasornicului de părete. — De câte ori nu m'am gândit mai târziu, câte mașinării de acestea sunt în lume, cari fără nici un înțeles și rost pentru ele înșile, îndeplinesc o funcție oare care! — Tu mi-ai spus de multe ori că nu-ți pasă de orice ar da peste tine, — fie nenorocirea cât de mare, dar în sara aceea am înțeles mai întâi, că spusele tale nu au fost desul de sincere. Pe un scaun vechiu, cu spătează înaltă stai ca de piatră: — „Măi, eu nu știu

de ce, dar așa o jale m'a ajuns, încât, dacă nu mi-ar fi rușine, aș plânge. Uită, simt lacrimile cum mi-se adună, și nu știu de ce!” Și nici spusele acestea nu ți-au fost destul de sincere. Tu știai de ce ți-se umezesc ochii, căci la cuvintele mele: „Unii oameni nu știu ce e primăvara în viață, cum nu știu eschimoșii ce e primăvara în natură”, tu ai clătinat afirmativ din cap. — Și fără să știu cum, ne-am trezit vorbind de înaltele învățături a filozofului neamț Schopenhauer, cari ni-se păreau adevăruri sfinte. Lumea nu e o vale a plângerilor, cum zice Scriptura, ci cazanul uriaș în care vecinic ard, să fierb muritorii tor-turați de patimi vecinice, de tendințe neîntălese, cari nu pot să se împlinească, și cine ar spune dar motivul pentru care au fost închise în om?”

Tendințele acestea nenorocite, cari nu-ți lasă un minut de odihnă trebuie ni-micite. Să nu mai cugeți, să nu mai simți, să nu mai dorești, să nu mai inbești. Ori poate numai să cugeți: acesta să fie omul întreg. Atunci ar fi liniște, pace în lume. Ar fi aproape împărăția liniștii eterne. — Și bietul om ar fi odată într'adevăr mântuit, nu așa cum a fost mântuit prin Răscumpă-rătorul... Și dăpănând în liniștea grea

a chiliei mai departe teoriile și sentințele acestui Budha al apusului, care a lăsat adevărul lui Christos, ca să se ferească prin speculațiuni filozofice — cari însă sunt mai în grabă: *fantastice* — mi-l închipuiam pe filozoful german, care propovăduia stingerea omenirii prin sinucidere. — ca pe un pustnic înalt, încovoiat, numai pielea și oasele. Îl vedeam într'o chilie, — ori nu! într'o peșteră umedă, întunecoasă, cum își chinne trupul cu bicul ucigător de patimi, cum svâcnește sângele vântat din răni adânci. — Și ulciorul cu apă și coaja uscată de pâne, puteau să aștepte cu săptă-mănilă, că sfântului nu-i da prin cap să-și arunce ochii oboșiți, morți, la ele.

Așa ni-l închipuiam noi, și-i dam toată dreptatea, căci într'o lume ticăloasă ca asta, și cu un trup așa plin de patimi, ca al nostru, nu să plătește să trăiești... Și nu știam, că vestitul cugetător, — adânc la tot cazul — trăia într'un palat foarte frumos, în chilii luminoase, iarna calde, vara răcoasă, cu ferestrele orbite de lungi perdele tremurate. Nu știam că omul acesta are un apetit foarte bun, că iubește femeile, fără însă ca să se însoare vreodată, de oarece el propovăduia stângerea neamului omeneș și pe această cale a burlăcii. Și

locuri. Nu pot susține că în genere ar fi așa — dar prea multe sunt locurile unde numai așa o putem duce de pe o zi pe alta.

Ba este ceva și mai dureros încă: prestațiunile ce ni-să dau dela bietul popor, nu ni-să dau cu drag și plată binemeritată, ci din partea unora, nu puțin cu înputări și ca de pomană. Și aceasta ne doare mai mult! ba ne face să chiar deplângem intru noi dispoziția aceasta a filor nostri sufletesti. În fața acestor adevăruri nu e tare de mirat, că unii preoți își pierd voia și-și uită de sublima lor chemare și așa ici-colo să ivesc abuzuri și certe, din cari conced că unele provin și din slăbiciunile preotului — căci și el este om purtând trup și viețuind în lume, — dar mai ales și mai dese cazuri provin din răutatea poporului și nerespectul datorit preotului, ba adese chiar oameni inteligenți de ai nostri sumută contra preotului pe credincioși din din simplul motiv: de ai micșora modestele competențe.

Nu voesc a justifica pe cei vinovați, dar constat că cu sumutări fără temei adevărat nu să duce înainte cauza înaintărilor noastre mult dorite și reclamate de spiritul timpului.

E cu mult mai de mirat că astfel stând noi preoții luați în goană, nici cinstiți cum să cade — mai sunt între

noi mulți — cei mai mulți — cari totuși stau cu dragoste în dumnezeiasca slujbă a preoției, pătrunși de cuvintele Mântuitorului: îndrăzniți, căci eu am biruit lumea!!

Spre a cunoaște bine situația și spre a îndrepta drept și cu drag cuvântul adevărului, e timpul suprem să se aibă și aceste în vedere, căci așa s'ar mai putea stărpi din grosul relelor și păcatelor în cari înnoată societatea noastră — și am trăi în o lumină mai adevărată — ceea ce e foarte de dorit.!

Emigranții greco-catolici în America

— Revista „die Katolischen Missionen“ aduce în numărul său proaspet (Martie 1905) sub acest titlu un articol, din care estragem următoarele:

În anul 1810 Statele unite numărau 7.239.000 locuitori, în anul 1900 deja 76.215.000 (cf. Cahensky în Allgemeine Rundschau 1904, 405 nrm.) După ce însă despre populația indigenă a Statelor Noui Englitere mai de grabă se poate zice că scade, de cât că crește, de aceea creșterea aceasta enormă se poate pune aproape numai în socoteala emigrării din Europa.

Timp îndelungat acești emigranți se recrutau, afară de Britania-Mare, din Germania. Numai între anii 1845—1870 numărul Germanilor emigrați în marea republică de peste ocean se urcă la 2.158. mii suflete. În ce privește apoi confesiunea — majoritatea în timpurile de mai înainte

era protestantă. Singură Irlanda trimitea dincolo în măsură mai mare elementul catolic. În timpul din urmă însă s'a săvârșit o schimbare plină de înșămăntate — în ce privește emigrarea. În locul Nordului protestant ocupă tot mai mult teren emigrarea din Sudul și Ostul catolic, întâiu de toate din Italia și Austro-Ungaria. Urmarea e că în privința națională păsește pe planul dintăiu elementul romanic și slovac în privința religioasă elementul catolic. Câteva cifre vor dovedi-o:

Anul	Numărul total al emigranților.	Slavi	Români	Catolici
1888/9	434.790	ca 59.000	33.400	187.700
1902	702.368	ca 300.000	222.369	485.600
1903	894.246	ca 380.000	262.580	597.700
În trei ani	2.031.404	ca 730.000	518.394	1.271.000

Între cei 894.246 emigranți ai anului 1903 — cea mai înaltă cifră de până acuma a imigrațiunii, se mai găsește abia 16.400 Germani. Cel mai mare contingent de Romani l'a dat Italia (din 1 Iulie 1898—30 Iunie 1903 nu mai puțin ca 722.547) apoi Franța (1888—1903—18 620) Portugalia 17.858, Spania 4.930 etc.

Dintre cei 730 mii Slavi imigrați în 1903, erau originari din Austro-Ungaria, cu deosebire din Galiția 480.285, din Rusia și Finlanda 271.505, restul din Bohemia, Sârbia etc. — Fără îndoială aceasta creștere însumă pentru biserică catolică din Statele Unite o întărire înveselitoare, cu toate că îi impune problema dificilă de a îngriji în mod îndestuit în privința religioasă de aceste masse. Pentru Romani pretensiunea aceasta e mai ușor de realizat — având în

nu ne ajunsă de asemenea la cunoștință, că se bucură mult de vizitele ce i-le făceau străinii veniți din depărtări mari, ca să vadă pe acest om fenomenal, care, băiat, spusese odată mamei sale, care se cruci de mirare: „Și porcul are suflet, mamă“.

Cum să zidește în lumea aceasta pe minciună, și cum imboldul mai tuturor neadevărurilor e dorul de mărire, de glorie, care e minciuna cea mai mare, fiindcă Dumnezeu ne-a spus adevărul: „Ce ai, ce nu ai primit? — Iar dacă ai căpătat de ce te lauzi...?“

Vezi prietino, chiar și noi în sara aceea de lăsatul secului, când am preamărit pe Schoppenhauer, ca nici când altădată, ne-am mințit pe noi înșine, căci ne-am cugetat de toți părăsiți, când cineva, cel mai puternic veghia asupra noastră. Țin minte ca acum. Tu ceteai din când în când o sentință, eu ascultam. Apoi așteptam amandoi, ca și când am fi așteptat să ne vină de undeva, de departe răspunsul. — Deodată clanța dela ușe să mișcă încet ca supt o mână ușoară, nedibace. Ușa însă nu se deschide. Mă ridic și ajut.

„Cum te chiamă voinice?“

— „Pătruț!“

Un țigănuș de un cot și-o palmă, desculț, deși era la începutul lui Martie, cu o cămășuță smolită, câteva zdrențe dintr'un elichinuț vechiu, cu dinții albi, cu ochii negri ca tăciunele.

— „D'apoi măi Pătruț, așa târziu-cine te mai poartă pe drumuri?“

— „Capăt și eu ceva, sărut mâna la măria-sa, că până-acum n'am putut veni. Capăt și eu ceva!“ — Buzele subțiri, vinete astupară dinții albi.

— „Și de ce ai venit numai acum?“

„Aialați doi mai mici au plecat dela amiazi. Și tetea a înghițit odată dintr'un șustar cu moare de eurechin, și s'o dăns cu cetera, să capete ceva. Și dacă s'o dus maica s'o pus să moară!“

— „Cum s'o pus să moară, măi Pătruț?“

„Că n'o murit. Numai am auzit că plânge unu mic-mic și gol. Ai cari s'an dus erau îmbrăcați ca și mine. — Și maica mi-a zis: „dute Pătruț, și capătă și tu ceva!“

Ți-i minte, dragă prietino, cum ne-am scuturat atunci pungile, și am pus până într'un ban tot ce am avut în palma lui Pătruț? — Și un minut a fost deajuns ca să ne uităm de Schoppenhauer, de teoria lui despre nimicirea omenimii? O nouă viață, străină de noi, pe care poate nu aveam s'o cunoaștem nici când. — Venită pe lume, și-o faptă de iubire săvârșită pentru viața asta nouă, ne-a luminat inimile, și am uitat că ne lipsește vinul de pe masă, și plăcintele, a căror faină era încă poate numai holdă verde ori nici aceea?

Și-ai început tu să-mi povestești așa cum ști tu, dulce, așezat cuminte. Îmi spuneai de mamă-ta bună, duioasă, suferind de durerile altora, — de nepătata mândrie și cinste veche, creștinească a părinților tăi. Și din spusele tale, te vedeam în sările de iarnă, cum te duce încet de mână bunica ori mama înaintea icoanei, ce a ascultat rugile unui șir întreg de glurerații, cum îți pui mânuțele grăsuții cruce, și cum șoptești ca'n vis, împiedecându-te: „Tatăl nostru“. — Te văd apoi în Paresemi bățând vechile mătării strămoșești, pe cari bunica, mama și tata le fac cu atâta smerenie atingând cu fruntea față rece a căsii; tu în urmă îi mămuțarești așa de draguț. Le văd toate, și tot mai mult mi-se întărește

o convingere adâncă: Creșterea dată de părinți hotărăște în rândul întâi asupra caracterului. — Îmi seri acum de curând, că cei din societatea în care ești acum, te iau meru în bătae de joc pentru că-ți îndeplinești datorințele către Dumnezeu. Când ai făcut cea dintăi mătanie, zici că au bătut cu toții în palme, și au comandat trei litre de vin. — Spui că-s oameni foarte învațați cari au tăiat trupuri, au sectionat, dar, după cum mărturisesc, nu au dat nici când de suflet. — Dacă-i așa trebuie să fie niște savanți à la Darwin, și alte somități științifice.

Vreau să te fac să cugeți la un lucru. Dacă nu-i nici absurd, nici nelogic, nici în contra culturii, ca diferite curente filozofice să-și aibă adoratorii săi, ca aceștia să creadă, să mediteze, să se însuflețescă, să pună în praxă învățăturile ori principiile numai cuprinsă în anumit sistem, — cum poate cineva care să ține om cult, să răzâ de tine care asemenea pui în praxă un sistem, chiar când acesta ar fi numai filozofic, adevărat mai mult din fantazie scos, după cum sunt sistemele lor. — Începând dela cei mai mari a vechimii, dela Plato, Aristot, Socrat, și până la cel mai mare a ultimilor vremuri — până la Kant, ori dacă vrei până la Nietzsche, — care ca ideal al omenimii pune pe un anumit „supra-om“, care nu e nici mai mult, nici mai puțin decât un semizeu din lumea pângărită greco-romană, toată aceasta lungă catenă de oameni neînțeleși în sublimitatea lor fabuloasă nu cuprinde altceva decât negarea sau afirmarea nadevărurilor, pe cari antecesorii le-au afirmat sau tăgăduit. O filozofie trăește de regulă cât trăește reprezentantul ei, zic reprezentantul, și nu mai mulți, fiindcă foarte arare, sau doar nici odată nu poți afla doi

vedere înalta lor capacitate de a se acomoda. Mai greu este acest lucru pentru Slaui, cari pe lângă proprietățile individuale de rasă, aduc cu ei de cele mai multe ori și un rit bisericesc diferit. Imigrația slavă datează din timpul mai nou. Mai întâi venira ca lucrători la băile de carbuni din Pennsylvania. În a. 1880 numărul lor acolo era 1925, în 1890 deja 40.000. În 1900: 81.000, dintre cari aproape jumătate Ruteni, ceilalți Poloni, Bohemi, Croați, Sârbi, Bulgari.

Polonii și Cehii aparțineau ritului latin — ceilalți ritului Grec, cu deosebire celui greco-unit. La acesta din urmă sunt a să număra Rutenii greco-catolici.

Asupra acestei interesante clase de imigranți scoatem din Messenger (Sept. Dec. 1904) câteva date prețioase (Ele varsă lumină asupra problemelor, ce se ivesc din această rară amestecătură de popoare pentru biserica catolică din Statele unite).

Cel dintâiu preot rutean trecut dincoof în 1884 cu imigranții a fost R. P. Iwan Volansky din Galitia; „să așeze în Shenandoah (Pennsylvania) și edifică cea dintâiu biserică greco-unită. După ce era însă căsătorit, episcopii americani nu voia bueros să-l recunoască, și așa arhiepiscopul său Cardinalul Sembratowic din Lemberg îl revocă și îl trimise la Brasilia. Numai pe încetul neavând încetrân se învoia și Americanii la aplicarea unei clier căsătorit, după ce puținii monahi Basiliți nu erau de ajuns pentru păstoria sufletescă a credincioșilor Ruteni. Crescând imigranții cresc și numărul bisericilor și al comunităților greco-catolice.

Astăzi sunt în Statul Pennsylvania 48 biserici, în New-york 8, în Ohio 7, în New-Jersey 6, Connecticut 4, Indiana și Colorado câte 2, în Massachusetts, Illinois și Missouri câte una, în total 80 de biserici greco-

catolice. Majoritatea lor sunt edificii de lemn simple, modeste, multe snt însă adevărate opere de model a stilului rusesc — ridicate cu cheltneli și de câte 100 mii dolari.

Faptul că sunt edificate din mijloace private e o frumoasă dovadă despre spiritul de jertfă și despre zelul Rutenilor. Pe lângă aceea cele mai multe biserici snt împreunate și cu frumoase școale parohiale, în cari de obicei funcționează doi învățători: unul englez și unul rutean. Numărul preoților de asemenea s'a înmulțit, desi încă nu e corăzpunzător numărului sufletelor. După informațiile private, demne de încredere, s'a afla acum în Statele Unite 75 preoți seculari și 3 călugări Basiliți ruteni, așa dară tot cam la 3700 suflete un preot.

Unul dintre acești preoți este convertit dela biserica ortodoxă, unul în chirotonit în America după ritul latin, doi sunt necăsătoriti, trei vădavi, toți ceilalți căsătoriti cu familii, mulți dintre ei sunt foarte culti și activi mai ales în ziaristică. Suerescența de preoți până acuma se aduce din patria europeană, după ce în America nu se află încă pentru ei seminar ori mănăstire proprie. Numărul acurat al sufletelor nu se poate statori ușor, conscripția oficioasă e fără de preț în privința aceasta după ce nu face deosebire între ortodocși și catolici. După informațiile Reverendului Shipman în Pennsylvania trăesc cam 148.700, în New-york 32.500, New-Jersey 27.500, Ohio 20.500, în alte state mai puțin, cu totul cam 275.000, și după ce imigrația crește continuu numărul de 300.000 nu e esagerat. După jurisdicția bisericească sunt împraștiați în 22 dieceze diverse, cei mai mulți snt în dieceza de Pittsburg (63.000 suflete). Ca și celelalte popoare imigrate (în și Rutenii până acuma mult la limba, la datinele și

vederile, ce dimpreună cu certurile politice cu tot, le-au adus din patria lor. Aceasta nizuință de a-și păstra caracterul lor național nu este puțin sprijinită de un spirit foarte dezvoltat de asociare. În orice localitate unde s'a întâlnesc, s'a asociază numai decât în așa zise confraternități cu câte 30-100 de membrii, își aleg un sfânt de patron și un prezident propriu. Aceste tovarășii snt apoi de obicei părți a unei asociații mai mari, carea prin reprezentanți în tot anul ține o adunare generală de consfătuire. În fruntea asociației mai totdeauna e un preot. Numărul celor patru asociații principale variază — una întemeiată în 1900 are deja 74 confraternități cu 3229 de membrii, altele mai vechi mai mulți. „Societatea națională rusă (Russky Narodny Soyus, întemeiată în 1894 are 104 confraternități cu 54000 membrii. Toate aceste asociații își au revistele lor săptămânale — binisor redactate.

Pe lângă acestea pressa greco-catolică resiatăste un număr foarte mare de broșuri cu cuprins religios ori politic, calindare bine ajustate, frumos ilustrate ș. a. Peste tot această grupă a imigranților greco-catolici, în mijlocul aerului libertății americane a luat o dezvoltare foarte puternică și îmbucurătoare. „La început — scrie bravul (The Slav Invasion) tractând despre imigrația slavă peste tot. — găsiți pe slavi numai în „Patch“, adică în acelea sate de barace în apropierea băilor de carbuni. Astăzi însă ei umplu deja orașelele mai mici, și în stratele capitale ale orașelor montane deja îi întâlnești ca negustori, hotelieri, măcelari etc. Ba îi aflăm deja și pe treptele mai înalte ale vieții comerciale. De curând în Shenandoah s'a deschis o bancă, din puterile Slavilor. La una din casele de bancă din Mahanoy City de ase

intr'adevăr mari, care să joare unul pe crezul celuilalt. — Așa au trecut toate curentele, fără ca să măntue pe cineva, fără ca să-i aline durerile. — nici chiar zămisiitorilor lor — și dimpotrivă aducând foarte multe nenorociri oamenilor mai puțin luminați, și mai slabi de voință.

Dar creștinismul, cărui îi slojești tu, nu e învățatură! Nu, nu! Creștinismul e adevăr și viață, pentru aceea trăește de 20 de veacuri. Christos nu a zis „Fericiți snt cei săraci cu spiritual“ în senzu în care a zis Spinoza: „Există o singură substanță“. O, nu! Spinoza a gândit cu mintea lui de om că așa e și că a spus un adevăr. Christos n'a gândit, el a știut, că spune un adevăr datător de o viață nouă. Și dacă nu-i împotriva culturii să crează ceace gândește un om că-i adevăr, cum vei putea greși împotriva aceleiași culturi, când crezi și urmezi unuia care nu caută adevărul, ci-l spune așa cum e, fiind el însuși izvorul adevărului?

Noi ceice am bătut mătânii în paresemi când eram copii, și-le facem încă și acuma, să nu ne pese de cutare vorbă încolțită de batjocură și răutate ce ni-se aruncă de vre un om cult în toată puterea cuvântului. Pe noi teoriile ce-i nimicesc pe ei sufletește și trupește, ne lasă răci, — poate așa în anume momente de încercare să ne stăpânească puțin. Noi trăim liniștiți și murim liniștiți, ei fac agomot în toată viața lor. Își petrec se ceartă, discută, beau iar, ca la urmă să crape la marginea unui saut, ori supt cutare masă din vre-o crășină murdară, unde să plămădesc toate otrăvirile din lume.

Alfus.

Comentar la evanghelii

(de Jules Lemaitre).

(Continuare și fine).

II.

Muciu era pe timpul acesta de șasazeci de ani. Afacerile sale erau în floare. El era tare mulțumit și să consideră de tare destoinic și harnic. Neavând anză, de a comite ceva rau, el să ținea de om de frunte și cinstit și el prețuia mult această ordine socială, care îi permită să fie bogat și cu vază.

Sotia sa muri, l săndu-i o fiică de optșazece ani, Néera. Un june, inbind pe Néera și ea inbindu-l, îi certă mâna ei. Muciu i-o refuză din cauza sărăciei lui. Tinărul să inecă în lacul Tiberiadei.

Curând după aceea Néera, sedusă de un nobil roman fugi cu acesta. Însă, fiind părăsită de amant, nu putea să se reîntoarcă la tatăl său, ci înmulți și ea numărul acelor netericite, cari agrăesc pe trecători pe la colțurile stradelor, și Muciu nu mai auzi nimic despre ea. Dar aducerea aminte de copila aceasta îi causă o rană adâncă și dueroasă.

Spre a afla oarecare mângăere, să căsătorii cu o siriană, cu treizeci de ani mai tinără decât dânsul. Nu peste mult observă, că aceasta îi e infidelă și îl înșală. În mânia sa să socotea una după alta: să o omoare, să o alunge cu rușine dela sine sau să o dea în judecată; dar în urma urmelor o iertă pentru că ea între multele

lucruri, să roagă, de iertare, și fiindcă el o iubea.

Un incendiu îi nimici toată avuția, toate grânările și turmele sale arseră. Un econom infidel fugi, ducând cu sine partea cea mai mare din banii săi. În urmă mai mulți ani neproductivi îl ruinara de tot.

Bătrân și neputincios, nu mai putea căpăta nimic de lucru. Sotia sa devenită iarăși credincioasă și bravă, nu putea câștiga atâta cât să se nutrească amândoi. El ajunse acolo de trebuia să cerșească, și trăia din milă și din mici furturi ocazionale. El începă a cunoaște acum învârtoșarea inimii celor bogati îi uria și era convins, că societatea e clădită pe nedreptate și minciună.

Acum ca prin vis își aducea aminte de cuvintele lui Isus. Într'o zi îi trecu prin minte, că acum și el este unul dintre acei mizeri, de cari avusese Isus milă și pe cari îi cerceta în bunătatea sa.

În aceeași zi îi aduse sotia sa nește fileri primiți dela apostolul Ioan, și îl duse și pe dânsul în adunarea creștinilor.

Muciu recunoscu pe apostol ca pe unul din acei doi pescari, cătră cari zisese Isus: „Fiți lui Zevedei, veniți după mine“.

Muciu, spre surprinderea sa, află în această adunare și pe fiica sa Néera, căită, cu minte și îndestulită.

Așa era de impresionat, cât începă a crede în Christos.

„Nu e lucru de mirare aceea“, zice el cătră apostol, „că eu acum cred în acela, a cărui fapte și vorbe odinioară atât de adeseori le-am defăimat?“

menea au parte puternică. În politică deja Slavii constituie un factor de care trebuie să se țină cont; tot mai mulți câștigă dreptul de indigenat american. În Shenandooh au deja trei membri în consiliul municipal, pe cum și doi oficiali — slavi. În cercul I. de alegere al orașului stăpânesc deja 70% din numărul voturilor, în același cerc din Mahanoy-City au cel puțin 60%. În întreg cercul de alegere al Schuylkill-ului slavii sunt așa de puternici, încât să poată zice pe dreptul că alegerile cercuale sunt în mâinile lor.

Anumite îndoieli împotriva imigrației slave la început des manifestate au dispărut cu totul; slavii s'au dovedit ca un element foarte brăv și destoinic. În privința aceeași dară cestiunea slavă e rezolvată în mod fericit; de ar succeda numai tot așa de bine de a-i ținea fideli credinței lor și de a-i păzi să nu ajungă în apele indiferenței religioase ori ale apucăturilor socialiste. Un pericol îi amenință pe acești slavi — foarte neînșmănat din partea sectelor protestante — mai ales însă din partea bisericii greco-ortodoxe (schismatice) carea de asemenea a căutat și aflat în statele unite un drept de a se stabili.

Biserica greco-ortodoxă — ori mai corect biserica russo-imperială, al cărui cap suprem e Sfântul Sinod din Petersburg își puse piciorul pe pământul American mai întâi în Alasca. De atunci sub stăpânire rusă Alasca căpătă la 1798 un episcop propriu, cu reședința în Sitka (New-Archangel cu titlul: Episcop de Alentia și Alasca. În 1867 reședința fu mutată la San-Francisco. Cea dintâi biserică greco-ortodoxă din New-york întemeiată la 1874 se desființă deodată cu trecerea învătătorului ei Nicolae Bjerring la Presbiterianism (și mai târziu la catolicism).

Comunitatea ortodoxă de astăzi din New-york datează din a 1892. În a 1900.

capul ei suprem luă titlul: Episcop de Alentia și Nord-America și de atunci rezidează alternativ câte o jumătate de an în San-Francisco și New-york. Amândouă aceste orașe au catedrale rusești frumoase. Pe lângă aceea astăzi sunt și doi episcopi sufragani în Litka și în Brooklyn.

Numărul credincioșilor greco-ortodoci în Canada și în Statele Unite este de 34.982 suflete, dintre cari 1463 Ruși, 11.794 Ruteni, apoi Sârbi, Bulgari etc. Biserici greco-ortodoxe sunt 59 dintre cari 18 în Alasca. Clerul costă din 3 episcopi și 56 preoți 142 seculari și 14 călugări cei mai mulți Ruși și Ruteni. Au și ortodoxii asociația lor pentru sprijinirea reciprocă întemeiată la 1895. (cu 57 confraternități, în total având 1588 membrii), carea desvoaltă o activitate publicistică foarte vie și o propagandă — sprijinită de Rusia foarte aprigă — și succes de repetite ori — până în timpul din urmă să atragă în partea lor grupe mai mari ori mai mici de uniți — catolici — greci — între aceștia și câțiva preoți; în acești din urmă 11 ani numărul tuturor acestor convertiți — după datele lor proprii — se suie la 8930.

Împrejurarea că ortodoxii își au în America episcopii lor proprii — iar catolicii greci nu — se exploatează din partea celor dintâi pentru a-i amăgi la trecere în partea lor. Roma, zic ei uniților, nu le va da nici când și nici odată episcopi proprii, ci totdeauna vor avea să fie supuși și guvernați de episcopi latini.

Ortodoxii mai au de gând apoi ca prin întemeiere de siminarii de nu proprii să câștige și tineri dintre Ruteni, cari nu-și au încă Seminariile proprii.

Preste tot ortodoxii voesc să ascuțască diferențele naționale și bisericăști ce

sunt între catolicii latini și greci, și stărnesc asupra multor legături comune, de rasă, de limbă, tradiții vechi și de rit, cari li unesc — pe ortodoci cu ei.

(Va urma.)

Conceptiunea nepătată. — Dl Dr. T. Botiș, în nr. 7 și 8 ai „Bisericii și Școlii” răspunde la ceea ce am scris ultima oară în „Unirea” despre concepțiunea nepătată.

Spuce, că mărturiile patriarhilor neuniți aduse de mine „au fost puse la cale sub influința puterilor romano-catolice de zeloși iezuiți, pentru a câștiga prozeliti în orientul ortodox”. Fii bun și argumentează lucrul acesta Die Botiș, cu documente, căci altfel cum de îndrăznești a afirma așa ceva? Factum non praesumitur nisi probetur. — Ori doară așa sunt de slabi de caracter patriarhii aceștia neuniți, de în patria lor, unde ei stăpânesc, să lapădă de credință în fața unui conșul și a unui iezuit?

Zice Dsa: „Cine a scris articolul respectiv (în nr. 51 și 52 ai „Bis. și școl.”) și ce ediții a folosit din sfinții Părinți, nu împoartă. Redacțiunea e responsabilă despre tot ce să publică în coloanele amintitei foi”. O astfel de răspundere, că adevărat redacțiunea să steie bună, că scriitorul unui articol a folosit ediții autentice și cu conștiință în articolul său, de aceea nici nu îl lasă să fie controlat, — nu mai există pe rotogolul pământului. Ori cine îți poate spune redacția n'a putut-o face aceasta, și nici n'au dreptul să o facă! A cedă e un adevăr elementar.

Se ocupă apoi — ca de comun — cu lucruri politice, ce nu să țin de temă. Vorbind despre S. Oficiu Inquisitionis, nici idee n'are despre cercul de activitate al acestei congregațiuni.

Doi lucruri nu le pricepe de aceea i-le explic:

1. Citatele din Coran nu le-am adus de aceea, că doar teologii romano-catolici ar țineă Coranul de revelație divină — ceea ce n'o crede despre ei nici chiar Dl Botiș. — ci ca să se vadă, că pe vremea când și-au constituit Mahomedanii legea lor, învățătura despre concepțiunea nepătată să aflată în tradiția bisericii orientale, căci altfel nu să poate explica textul citat, care numai deacolo a putut fi luat.

2. Eu n'am zis, că poporul e competent în formularea dogmelor, dar din credința lui să vede, că biserica învățătoare i-a propus acest lucru, ce-l crede. Credința poporului e echoul, ce să naște din învățătura bisericii și după cum cunoaștem din echou vorbele, așa cunoaștem din credința poporului credința și învățătura bisericii. Acesta e un lucru elementar, ce trebuie să-l admită și neuniții.

La cele mai multe, ce le aduce, își are deja răspunsul de mai de mult.

Cu Dl Botiș nu poți ajunge la sfârșit nici când. Dânsul nu cunoaște de autorități nici pe patriarhii neuniți, iar pe floarea teologilor neuniți, pe profesorii dela academiilor, — despre cari vorbesc cu atât respect episcopii, cari la neuniți sunt sfinți — li batjocorește și persiflează.

În cazul acesta nu pot aștepta să fie convins de vorbele mele. Auctoritate înaintea Dsule ar fi numai, ceea ce azi,

„Aceasta provine deacolo”, răspunde apostolul, „că acum ai sărac, ai trecut prin suferințe și știi, ce-s năcazurile.

„Tu ziceai că Isus nu respectează familia. Dar deslipindu-ne noi de interesele și de cercul îngust a vetrei familii am format altă familie mai mare, cu interese mai înalte, care, iată, că acum și pe tine te scapă de mizerie și de foame.

„Tu ziceai, că Isus nu respectează proprietatea, când ai văzut, că învățării săi rump spice de pe agrul altora. Dar omul nu trebuie să fie un proprietar cu inimă învârtosată și fără milă. Tu însuși ai simțit-o aceasta, pe când însuși aveai câmpuri cu bucate și grădini cu pomi.

„Întâmplarea cu porcii înecați tare rău și-a căzut la inimă. Dar să vede, că tu nu știai un lucru. Soacra tău, un om sgârbit și tare la inimă, câștigase turma aceasta pe cale nedreaptă. Isus, carele, ca Dumnezeu adevărat, are cunoștință despre toate lucrurile, a știut și despre turma aceasta, a cărei pierdere atâtă supărare și-a cauzat.

„Tu ziceai, că Isus ar fi avut prea mare indulgență și milă față de femeile căzute. Mai mult, aveai și alte gânduri, mai rele, despre această purtare alui Isus. Știu, că gândurile aceste rele nu le mai ai, deoarece tu însuși ai dat un exemplu de astfel de indulgență și milă prin aceea, că ai iertat soției tale toate păcatele ei, fiindcă o iubeai. Și această faptă este una dintre cele mai bune emoțiuni ale inimii tale. Iar cuvântul lui Christos a făcut din femeia ta o soție bună și credincioasă, iar pe fca ta

Năera a ridicat-o din glodul, în care intrase.

„Rămâi la noi. Noi suntem fericiți. În părțile acestea noi avem mai multe case una lângă alta. Fiecare lucră, după cum îl ajută puterile sale, și capătă de mâncare atâtă, cât îi trebuie. Mai rămânându-ne destul și pentru bolnavii noștri și pentru moșnegii neputincioși. Isus a voit, ca — afară de cazurile, în cari voiește a ne examina tăria noastră — toate greutățile vieții să se desfășure ușor prin unire: adevărat prin dragoste frățească. Noi suntem familia cea mare, până ce va sosi timpul, ca toată omenimea să fie o singură familie împreună cu Dumnezeu.

„Și în sfârșit, dacă din viața Mântuitorului, ar mai fi unele lucruri, cari ar încurcă mintea ta, toate aceste le vei pricepe cu cât îți va fi mai curată inima și mai bună voința. Și decumva tu toate acestea nu le-ai putea limpezi în mintea ta, atunci să-ți aduci aminte, că Isus este fiul lui Dumnezeu, și atunci venerază-i tainele sale.”

Și Mucia răspunde la aceste:

„Amin!”

Nou.

după nemiști, e imposibil: sinod ecumenic. Așa învăță metro olitul *Filaret* din Moseva (cfr Revue internationale 1903 anul 42 p. 350—352).

Astfel stăud lucrurile trecând Dl Botiș peste argumentele mele adunate cu toată acuratețea, nu poate aștepta să dau eu crezământ citatelor din sfântul Părinte, despre cari nici dânsul nu știe, că oare într'adevăr există acestea ori ba, de ar ști ar fi spus cetitorilor săi unde le pot găsi. Aici trebuie muncă, nu poți răspunde numai așa ușor.

Dl Botiș nu s'a năznit să facă un lucru așa greu, a cugetat că e mai bine să mestece argumente și motive unul peste altul, și între altele să mă persiflize și pe mine. Lucrurile acestea n'au loc în un articol științific, de aceea cu Dl Dr. Botiș nu mai stau de vorbă.

Ioan Bălan.

Nr. 268—1905.

CONCURS.

În confirmare a dispozițiilor Normativului general pentru administrarea fondurilor și fundațiilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se publică concurs pentru „premiul Andreiu Murășianu” de cor. 300.

La concurs se va admite orice lucrare originală de cuprins literar, tipărită în decursul anului 1904, fie ea din sfera literaturii frumoase sau artistice, fie o colecțiune de literatură populară.

Concurenții vor avea să înainteze până la 1 Mai a. c. la biroul „Asociațiunii” în Sibiu 5 (cinci) exemplare ale lucrării lor. Decernarea premiului se va face în sesiunea plenară a Secțiunilor științifice-literare, iar premiarea însăși în adunarea generală a „Asociațiunii” din anul curent.

Din sesiunea Comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută în Sibiu la 9 Martie 1905,

Ioșif Sterca Șulț.

Ioan I. Lăpădatu
Secretar II.

Noutăți.

Un mecenat. Dl Ioan Martin, notar pens. în Fildul-de-mijloc, a dat 2250 cor. pentru cumpărarea unui intravilan, pe care să se zidească biserica noastră din Huedin. Tot așa a făcut și o fundațiune de 20 mii cor. din a cărei interese $\frac{1}{2}$ să revină parochului din Huedin, $\frac{1}{2}$ pentru ridicarea unei instituțiuni de interes public în aceeași parochie. Preaven. Consistor arhiepiscopesc a trimis o frumoasă adresă dlui Martin, care prin marinită sa a dat ființă ideii pentru ridicarea unei parochii gr-cat. în Huedin.

„Sub auspiciis regis”. Dr. Iuliu Pordea fost stipendist arhidiecezan, a fost promovat Sâmbăta trecută la Universitatea din Cluj, cu mare pompă, de doctor în științele politice „sub auspiciis regis”. Distinsul tânăr e fiul secretarului episcopesc dela Gherla, dl Vas. Pordea. A studiat la Gherla, Cluj, Viena și Berlin. Inelul de briliant, i-l'a predat în numele Majestății Sale secretarul de stat Zsilinszky M. Trimitem felicitările noastre și noului doctor și familiei sale. Dl Pordea e primul român promovat la Cluj „sub auspiciis”.

Concertul tenorului N. Ștefanescu. Tinerul tenorist dela opera din București Dl Ștefanescu care împreună cu violinistul Kneisel a întreprins un turneu artistic prin Ardeal la reîntoarcerea lui spre România, s'a oprit și în orașul nostru, dând un Concert Duminică în 12 Martie în localitățile „Casinei române”. Publicul care a cetit despre prestațiunile Dlui Ștefanescu în celelalte orașe, a grăbit a să prezenta în număr destul de frumos. Tinerimea teologică, gimnazială și preparandială încă a fost bine reprezentată. — Așteptările publicului au fost deja cu primul număr din program satisfăcute. Cavatina din Faust de Gounod, Ave Maria, Rigoletto, tot atâtea juvaere a muzicii clasice, au fost pe deplin interpretate și predate. Dl Ștefanescu posedă un tenor leger, duios, flexibil și e stăpân pe vocea sa. Modulațiune, frazare și respicere corectă, sunt însușiri de care să bucură tenorul Ștefanescu. Culmea prestațiunilor sale a ajuns-o în piezile românești, cari cu doioasa-i și plăcuta-i voce, și cu prezentarea-i modestă, fără pretenții a încântat pe ascultător, trebuind să repeteze multe din ele. Îi dorim un viitor frumos. — Acompaniedul la pian a ținut cunoscuta și bine apretiată noastră pianistă Dșoara Melania Brândușan, care a fost la perfecție. O deosebită satisfacțiune a avut publicul când în loc de punctul 5 al programului „Solo pian” a văzu așezându-se la-a pian Dl I. Murășan și Dșoara Melania Brândușan executând, cu patru mâni, frumoasa Uvertură din balada nouă a Dl Murășan „Erculean”. Aplauzele atât la început până a nu începe pieza cât și la fine au fost atât de furtunoase, încât pieza a trebuit repetată ce rar o face maestrul nostru. Încât a fost de gustată și apreciată noua pieză a iubitelui nostru maestru, servească-i ca dovadă aplauzele ce le-a primit.

Producțiunea teatrală a meseriașilor nostri. Societatea meseriașilor nostri din Blaj ne-au făcut o plăcută surprindere la sfârșitul carnavalului. — Sâmbătă în 11 Martie a dat o producțiune teatrală reprezentând comedia în 5 acte „Petulantul” de Kotzebue. — Pieza este destul de grea, cu toate acestea diletanții nostri meseriași au știut să țină publicul într'o încordare continuă fără să-l obosască. — Cu deosebire au escelat în interpretarea rolurilor Doamna Elena Trifan, Dl Augustin Coltor apoi Dșoarele Emilia Dragoș și Aneta Nagy, domni Aurel Maniu, Augustin Gruța, și Iuliu Gruța încă s'au achitat destul de bine. Public a fost ales și numărös. — După producțiune a urmat joc. Constatăm cu bucurie, că producțiunile meseriașilor nostri de un timp încoace sunt tot mai atrăgătoare și inteligența noastră începe a să interese tot mai mult de clasa noastră mijlocie.

Dela societatea meseriașilor nostri. Seria conferințelor meseriașilor să va relucepe Duminică în 19 Martie. Va vorbi dl Flaviu Domșa, profesor de desen; va declamă Dșoara Cristian. Începutul la 5 oare. Prețul intrării: 10 fileri. — Domnul Ștefan Moga franselar în Sibiu a dat la fondul societății meseriașilor din Blaj 2 coroane. Primească mulțăminta comitetului.

Ziaristic. „Egyetértés”, ziar kossutist, își va serba la sfârșitul lui April iubileul de 40 ani dela apariția sa. Din acest prilej ziarul trimite tuturor abonenților săi revista lunară „Magyar Szalon”, un elegant ținător de ziare și la 1 Mai scoate un număr iubilare de 250 pagini, care va cuprinde lucrări de a celor mai distinși scriitori și artiști magiari.

„Economul” institut de credit și economii în Cluj și-a ținut Marți adunarea generală. Au luat parte 27 acționari cu 406 voturi. Adunarea a fost condusă de președintele institutului, canonicul Artemiu Sarkadi dela Orade. Din raportul direcțiunii se constată o creștere îmbucurătoare a diverșilor rami de operațiune și de aici și a profitului cu aproape 1600 cor. Din câștigul anului 1904 s'au votat 8% divi-

dentă acționarilor. 6885 59 cor. fondurilor de rezervă; 510.04 cor. bisericeii din Cluj, cor. 1785.15 pentru acțiunile filantropice și culturale și 200 cor. fondului Ales. Bobatielu, care astfel se ridică la cor. 2000 — cât s'a fost proiectat. Din direcțiune au fost sortați membrii Dr. Amos Frâncu și Bas. Podobă cari au fost realeși. În comitetul de reviziune au fost aleși: Ioșif Lissai, Aurel O. Domșa, Antoniu Mandea, Dr. Victor Poruș, Simeon Pop, Gavril Pop și Vasilie Drăgan. Tot cu acest prilej s'a făcut raport de umanitara instituțiune Masa studenților academici din Cluj, inițiată de „Economul”. Dăm câteva cifre. Intratele anului au fost de cor. 2861.95 plus soldul de cor. 2437.49 din anul premergător. Ieșitele de cor. 2404.73 rămânând un rest de cor. 2894.71. Au primit vrânz gratuit cu favor de 18 cor. lunar, 8 universitari, cu favor de cor. 9 lunar, 28 accesia în an. scol. 1903/4 sem. II. iar în sem. I. din an. scol. curent 20 universitari. Credem, că e superflu a mai recomanda importanța acestei instituțiuni atât de folositoare, acum când tinerilor români, admiși la mensele academice magiare le e interzis pe timpul prânzului a vorbi românește. Băncile noastre au fost aproape singurele, cari au contribuit și anul trecut pentru Masa din Cluj. — Puacul important al adunării a fost de altcuntru duplicarea capitalului social dela 200 mii cor. la 400 mii. Propunerea direcțiunii, motivată pe larg de adv. Dr. Frâncu, a fost primită cu unanimitate. Prospectul se va publica în curând și până atunci relevăm, că terminii pentru plățirea acțiunilor nouă vor fi următorii: $\frac{1}{7}$ 905 $\frac{1}{2}$ și $\frac{1}{7}$ 906 $\frac{1}{2}$ și $\frac{1}{7}$ 907, când se vor solv câte 20% din prețul acțiilor, care pentru acționarii vechi va fi de 100 cor.

Fotograf în Blaj. Dl Ioșif Kató, cunoscutul fotograf, a sosit la Blaj și fotografiază la casa M. On. D. Profesor Ioan F. Negruțiu în 19, 20 și 21 a lunii curente. Îl recomandăm tuturor, ca pe cel mai bun fotograf din Ardeal.

Pentru Internatul Vancean de fetițe au contribuit Aron D. Gurarăului, Florian G. Sânger, Burnariu I. Roșia, Bozac I. Sâmbotelec, Oros E. B.-Szer-Miklós, Lita I. Iclod, Moga E. Apahida, Micușan V. Suciag, Măcelar E. Totelec câte 17 c. 52 f. Crișan V. Ny-Karácsonfalva 10 c. Moldovan I. Ciunga 5 c. 84 f. și Deac I. Roșia 5 c. laolaltă 178 c. 52 f.

Frumoasă colecțiune de predici. La dl Emilian Mien în Kalacska p. u Orezifalva Temes-megye, Ungaria, să mai pot capăta următoarele colecțiuni de predici și anume: 1. Samuil Clain: Propovedanii la îngropăciunea oamenilor morți Blaj 1784 ediția a II-a 1842. 2. Petru Maior: Propovedanii la îngropăciunea oamenilor morți Buda 1809. 3. Petru Maior: Predici pe Dumineci și sărbători Buda 1810—1811. 4. Popșu Instin: Amvonul pe 1868 complet legat; și numeri singuratici completativi separați 5. „Preotul român” Gherla anii: 1800, 1882, 1884, 1887, 1888 și 1889. 6. Tarnavszky „Colecțiune de Predici” 3 vol. Cernăuț 1896, 1900. 7. Predicile lui Elie Mineat Brăila 1863. 2 vol. 8. Predicile lui Antim Iverianul 2 vol. Buc. 1888. 9. Predicatoriul Săteanului român Gherla 1878 și 1879. 10. Tit Budu: Cuvântări funebrele 1887. 11. Nagy Mihail: Cuvântări bisericesti Lugos 1868. 12. Aron Teodor: Cuvântări bisericesti Buda 1847.

Un praticant de notar, absolut de VIII. clase gimnaziale, cunoscător de limba magiară, cu serisoare frumoasă, pe lângă salar lunar de 20 coroane, întreaga intretinere — afară de spălat și venit lateral corăspunzător află imediat ocupațiune statornică în cancelaria subscrisului.

Zlatna 15 Ianuarie n. 1905.

Iuliu V. Albin,

(S) 3—3

notar cercual

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

O RĂPIRE MISTERIOASĂ.

Era într-o duminică dimineața și încă de timpuriu, o femeie de etate mijlocie intră iritată într-unul dintre număratoarele birouri polițienești din Londra. Unul dintre cei de față, un tânăr detectiv, cu numele Hill, o întreabă, ce dorește?

„Caut un polițist“, zice ea cu voce încetă, privind sficioasă în jur de sine, „însă n'aș dori să se svonească despre lucrul acesta. E vorba despre o fată tină, care în noaptea trecută a dispărut din casa noastră.“

„Ce fel de fată?“ scrută Hill. „Și despre ce casă vorbești?“

Femeia îl privi suspect. „Ești încă foarte tânăr“, observă ea trăgându-l. „N'aș putea vorbi cu unul dintre domnii mai bătrâni?“

Dând din umeri și indignat pentru puțină încredere față de calitățile sale, Hill făcu semn unui angajat, ce chiar intra, și a cărui cărunțete arăta o etate mai înaintată. Afară de aceea Robert Wilson trecea de cel mai înțelept și mai iscusit detectiv din Londra; în toate cazurile mai grele și încurcate se adresau lui, și dacă el lua sarcina asupra sa, atunci puteai fi sigur că o duce cu succes în deplinire. Tinerul Tomas Hill era asistentul și elevul său, ambițios preste măsură și folosindu-se de orice ocaziune, spre a se distinge, ori a-și espune cât se poate mai mult la lumină aptitudinea sa pentru cariera detectivistă. De aceea purtarea femeii l'a supărat rău de tot, mai ales când văzu cu câtă insistență vorbea dânsa cu Wilson, a cărui față trada tot mai mult interes. Ambii vorbeau însă așa de încet, încât Hill cu tot auzul său cel bun nu putu înțelege nimic. Deja voia să părăsască odaia, năcăjit, când observă pe directorul poliției, carele cheamă pe Wilson la sine. Acesta ascultă, și trecând pe lângă Hill îi șopti: „Iea pe Horris cu dta, mergi cu femeia aceasta și cercetează cazul dacă s'ar întâmpla să ai lipsă de mine, trimite încoace câteva șiruri.“

Hill făcu semn angajatului citat și se întoarse către femeie, care acum, fără nici o observare, părăsi cu dânsul odaia.

„De unde vii dta?“ o întreabă el pe drum.

„Dela casa dlui Black“, răspuse ea încet, și la auzul acestui nume Hill înțelese la moment interesul ce l'a arătat Wilson. „O fată, ce cosea pentru noi, a fost răpită cu forța în decursul nopții — da, cu forța“, repetă ea cu voce apăsată, când observă că însoțitorul ei arată semne de neîncredere. „De bună voce dânsa n'ar fi mers niciodată, și ea trebuie regăsită cu orice preț, să știu că-mi dau și ultimul fier pentru acest scop.“

„Este înrudită cu dta?“ întreabă Hill, mirat de tonul ei iritat și pătimaș.

„Ba nu, însă ea a fost favorita mea și doresc ca să fie găsită; numai cât n'aș vrea să se facă prea mare sgomot din cazul acesta.“

„Bine, vom face tot ce ne stă în putință“, zise Hill. „Acum însă aș dori, ca înainte de toate să binevoești a-mi spune

numele fetei, și a-mi indica motivele pentru cari crezi, că fata nu de voe bună a părăsit casa.“

„Întâi, pentrucă ea nici odată n'ar fi făcut lucrul acesta, ș'apoi pentrucă toate din odaia ei a arătat, că a fost dusă cu forța. Ei au dus-o prin fereastră.“

„Ei? Despre cine vorbești?“

„Despre oamenii cari au dus-o cu dânsii. Le-am auzit chiar și vocea.“

„Într'adevăr? Te rog, a te explica mai detaiat. Pe ce vreme s'a întâmplat aceasta?“

„Cam pe la 11¹/₂ oare. Eu dormeam deja, am fost trezită însă prin sgomotul ce-l făceau oamenii.“

„Unde-s odaile dta?“

„În etajul al doilea. Odaia mea este dinainte, cea a fetei, dinapoi.“

„Și cine ești dta? Ce oficiu porți în casa dlui Black?“

„Sunt econoama sa — el e holteiu.“

„Așadar într'adevăr ai auzit voci bărbătești în odaia favoritei dta?“

„Sigur“ afirmă femeia. „De aceea m'am sculat îndată, am mers la ușa ei, carea era încuiată, și am bătut. Îndată să făcu tăcere. Când am strigat-o pe nume, ea mă întrebă, ce doresc, însă nu deschisă: „Ah“, zisei eu, „mi-s'a părut, ca și când cineva ar fi vorbit în odaie la dta.“

„Te-ai înșelat“, răspuse ea, „va fi fost în casa vecină.“

„M'am reîntors și nici n'am mai auzit nimic. Azi dimineată i-am aflat odaia goală și urme evidente despre rezistența ei.“

Hill făcu iarăși o față necrezătoare.

„Atunci bărbații aceia ar fi trebuit s'o arunce pe fereastră afară“ observă el cu îndoielă.

„La casă să fac reparaturi și zidarii, au răzimat scările până la etajul al doilea; de aceea ș'au folosit tâlharii“, explică econoama,

„După părerea mea, tinera damă nu s'a prea opus“, observă Hill în ton sarcastic, ceea ce irită foarte mult pe femeie.

„Ah, dta nu-mi crezi?“ strigă ea mârșoasă. „Și totuși eu pot jură, că este astfel, că sârmana a trebuit să sufere nespuse de mult, înainte de-a cădea. Se înțelege, că dta nu pricepe lucrul, fiindcă n'ai văzut-o nici odată.“

„A fost frumoasă?“ o intrerupse Hill.

„Hm, asta n'o știu. Eu am aflat-o de frumoasă, însă gusturile sunt deosebite.“

Ea vorbi încet, trăgându-l, ca și când și-ar cumpăni cuvintele, și această vorbire precaută îl făcu pe angajat să devină suspect.

„Știe dl Black despre lucrul acesta?“ întreabă el dintr'odată.

O umbră trecu preste fața ei. „Da“ răspunsă ea, privind la pământ, „i-am povestit despre întâmplare, când dejuna, însă nu l'a interesat de fel, deoarece toate lucrurile casnice mi-le lăsa în grija mea.“

„Așadar dânsul n-a aflat nici aceea, că dta ai apelat la ajutorul poliției?“

„Nu, și te rog a nu-i trada fapta mea.“

„Dar, n-a făcut el nici o observare, că fata — cum o cheamă?“

„Elena.“

„Că această Elenă a dispărut așa dintr'odată?“

„S'a arătat tare nepăsător. A încrețit numai din frunte și mi-a spus pe scurt, să

nu-l mai molestez cu treburi de ale servitorimei.“

„Și nu i-ai reflectat nimic?“

„Nu! Dl Black nu e omul, carele să sufere contradicții.“

Hill nu zise nimic, căci după câte a auzit el despre Black, acesta avea o natură cu totul deosebită de-a altor oameni. Deși el era o persoană bine cunoscută, mai cu seamă în cercuri politice, totuși trăia foarte retras, convenind numai cu puțini prietini.

Econoama — Daniels, cum se numea ea — a ajuns într'aceea cu însoțitorii ei la casa domnu-său și pe când Horris rămase la poartă, de pază, Hill urmă femeia în interiorul edificiului, carele era aranjat domnește și era așezat într'una din stradele cele mai frumoase ale Londrei.

Folosind treptele de dindărăt, femeia conduse pe angajat de-a-una în etajul al doilea și deschise ușa odăii Elenei. La prima vedere Hill, recunosc, că această odaie n'a putut fi locuința unei simple cusătorese, pentrucă într'ansa se afla, nu numai o masă de scris, acoperită cu diverse obiecte de lux, ci și-o bibliotecă mică cu opurile lui Shakespeare și Byron. Econoama însă, observând mirarea lui, știu să-i dea o explicație tare ușoară. „Această odaie totdeauna a fost folosită pentru lucru, și când a venit Elena, m'am socotit, că și aci s'ar putea așeza un pat pentru dânsa. Ea era o fată așa de curățică și de nepretensivă, și nu conturba pe nimeni.“

„Ai aflat, azi dimineată, ușa încuiată?“ întreabă Hill, carele după o cercetare scurtă constată, că patul a rămas neatins și ca s'a petrecut un fel de luptă, după cum se putea vedea din o perdele ruptă și dintr'un scaun răsturnat și că răpirea cea misterioasă s'a făcut prin fereastră.

„Da“, răspuse econoama, „am aflat-o încuiată; însă prin ușa cea mică de tapete am putut totuși să intru.“

„Observat-ai, ca fata să fie luat ceva cu sine?“

„N'a luat altceva decât pălăria și manta și câteva mărurișuri.“

„La naiba!“ strigă Hill surprins. „Dacă ea a avut timp, să se gândească la astfel de lucruri, atunci nu-mi pot închipui cum se cade decursul acestei răpiri.“

Econoama nu răspuse; ea să uită numai descurajată în jur de sine, murmurând: „Tot una, ce-și gândește el; trebuie aflată.“

Hill i-a înțeles vorbele „Pentruce insisti atât de mult, ca fata să fie readusă?“ întreabă el suspect, „Ea nu este nici baremi înrudită cu dta.“

„Iubesc însă foarte mult pe Elena“, răspuse ea agitată. „Și deoarece sunt convinsă, că ea a picat jertfă unei apucături mișelești, nu mă voi odihni, până ce nu o văd mântuită.“

„De când să găsim fata aici în casă?“ cercetă Hill mai departe.

„Cam de vre-o unsprăzece luni.“

„Irlandeză?“

(Va urma.)

Păstorul sufletesc și săvârșirea funcțiilor sacre.

(Continuare.)

Această disciplină a durat până în secolul al XI-lea, când sub Pontificele Leon al IX-lea, biserica a început a fi mai indulgentă. Avem și azi ce e drept vre-o 11 cazuri, în cari aflându-se cineva nu poate susține ordurile sacre (Vezi conciliul provincial I. Blaj 1872 cap VII. pag. 89 și 91.) Să pofteste însă necondiționat, ca credința, bunătatea moravurilor, gravitatea și modestia preotului să fie cunoscute înainte de ordinare (l. c. pag. 91), pentruca astfel s. maică biserica să aibă un gaj, cumcă respectivul ajuns în treapta sublimă a preoției, va putea lucra cu demnitate, iar preșinț însuși nu se va osândi.

Ajuns cineva preot, ca să poată servi lui Dumnezeu cu vrednicie, în mod valid și în mod licit spre mântuirea credincioșilor să recere:

A) să flă în statul darului, adică cu conștiința împăcată, cumcă el e vrednic să servească lui Dumnezeu și să stea cu El de vorbă. „Curățiți-vă zeice purtați vasele Domnului”, strigă Isaia 52, iar la Leviți (XIX. 2) zice Domnul „Fiți sfinți, pentrucă și Eu sfânt sunt!” „Nimeni nu poate servi la doi Domni!” zice Ev. Mateiu VI. 24 iar apostolul Pavel (I. Cor. X. 21.) „Nu puteți fi părtași mesei Domnului și mesei demonilor!” „De nu are cineva spiritul lui Christos, acela nu este al lui. Dacă veți trăi trupește veți muri, iar de veți omori poftele trupului cu spiritul, — veți trăi. . . (Aplul către Romani VIII. 9. 13.) Sfinții Părinți asemenea să întrec unul pe altul spunându-ne, că cele sfinte trebuie tratate în mod sfânt și că preoții să nu cuteze a să apropia de săvârșirea funcțiilor sacre, decât numai în mod sfânt, numai în statul darului. „Tot ceea ce îmbracă în ornamente sacre și nu să îmbrace și cu moravuri oneste, cu cât mai venerabil apare oamenilor, cu atât mai nevrednic, să întoarcă la Dumnezeu!” zice Inocențiu III. S. Ambrosiu zice, „Itaque digne noscamus quid sumus, et quod sumus et, professione et actione potius quam nomine demonstramus, ut nomen congruat actioni, actio respondet nomini; ne sit nomen inane et crimen immane; ne sit honor sublimis et vita deformis; ne sit deifica professio et diabolica actio; ne sit religiosus amictus et irreligiosus proventus; ne sit gradus excelsus et deformis excessus”. — Și cu tot dreptul, căci precum vița nu poate să aducă fruct, de nu va rămânea în trupină, așa nici noi, de nu vom rămânea în Isus Christos, a cărui mlađiță suntem. (Ioan XV. 4) de unde și conciliul Tridentin zice (Sess. XIII. De euch. c. VII), că nu să cuvine „ca oarecine să se apropie de ceva funcțiune sfântă, decât în mod sfânt!”

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut.

Cântece pentru uzul societăților corale de Aurel Popovici. Editura autorului. Ticvanul-mare (Nagytiikvány).

Sub acest titlu a apărut compozițiunile muzicale ale harnicului preot gr.-cat. român din Ticvanul-mare.

Comandând și primind aceste prea frumoase cântece mă simțesc îndemnat prin aceste orduri a le face cunoscute On. cetitori a „Unirii”. La aceasta mă îndeamnă nu numai frumseța melodiilor, dar mai vătos cugetul de-a îndemna pe On. cetitori ca să ieie în părtinire această lucrare vrednică de laudă.

Bine știm că literatura noastră muzicală e foarte săracă, avem prea puține opuri muzicale.

Și această sărăcie provine de acolo că la noi astfel de opere nu întâlnesc brațe deschise.

Har Dni compozitori și oameni de specialitate în acest respect avem nu unul, dar ei nu capătă impuls spre sporirea opurilor muzicale, dacă odată aceste lucrări nu să împărtășesc în spriginul recerut.

Avem artiști pe acest teren, cari n'au eruat punca și spese mari și au edat operele lor, și apoi neafând acestea părtinirea de cari au fost vrednice, în cele din urmă și-au pierdut voia de-a mai munci, respective de-a mai eda opere muzicale.

Așa a fost până acuma, dar tot așa nu mai poate rămânea încă multă vreme.

Trebuie să progresăm în cele din urmă și pe acest teren!

Trebuie ca factorii culturali ai poporului nostru românesc să parăsască nepăsarea dovedită — până acum, și aici în locul prim sunt chemați Archiereii, preoții și învățătorii noștri.

În acele școale, unde până acuma nu să propune muzica așa după cum e cerința și pretensiunea culturală, acolo Archiereii să-o introducă ca studiu obligator pentru fiecare elev, fie în gimnaziu, în teologie sau în preparandie.

Dar mai ales aici în preparandie trebuie să fie obiect de prima necețitate pentru viitorii învățători și cantori.

Sunt deplin convins că atunci când aceștia vor fi în proprietatea cunoștințelor muzicale necesare — la rândul lor — chiar fără alt indemn extern, vor înființa coruri vocale.

Înființarea de coruri vocale astăzi a devenit o cerință a timpului. La toate limbile le vedem, numai la noi abia câteva.

Aceste cazuri negreșit că vor concurge cu mare influință la înălțarea cultului divin și preste tot la dezvoltarea cântului către muzică și prin ea către biserică și limba sa.

După a mea modestă părere ar fi cheia, cu care s'ar deschide terenul și pentru dezvoltarea literaturii muzicale la noi.

După aceste să vedem cântecele Dni Aurel Popovici.

Broșura e litografiată în Leipzig, papirul e fin, formatul și lucrarea tehnică e estetică. Broșura cuprinde în sine 15 cântece întocmite pentru coruri mixte și bărbătești.

După a mea părere cele mai frumoase sunt: „Dorul Ardealului, Răsunetul văilor și Doinitorii Români” și așa cred că pentru aceasta sunt și așezate pentru ambe felurile de coruri: mixte și bărbătești, ca să se poată esecuta cu ambe felurile de coruri după împrejurări.

Cinci bucăți sunt curat numai pentru cor mixt, iar patru numai pentru cor bărbătesc.

Bucățile sunt frumoase și nu-s prea grele de executat, pot zice că sunt foarte acomodate pentru corurile de plugari, precum și alte societăți corale.

Pentru aceasta cu toată iubirea le recomand tuturor colegilor și fraților învățători, cari conduc atari coruri, le recomand și acolora, cari învață sau se ocupă cu muzică și sunt convins că această broșură le va câștiga frumoasă și plăcută distracție.

Iar Dni autor pentru frumsețele melodii îi gratulez.

Deie Dumnezeu, ca nu preste multă vreme să putem săvârșim aparițiunea altei broșuri tot din aceste prea frumoase cântece!

Baia-mare în Februarie 1905.

Ioan Leșian,

cantor-docinte, Președintele Reuniunii Învăț. gr.-cat români din Ottele Sătmăr și Ugocia, dirigentul corului de băieși.

Cărți ce să pot căpăta în Libraria Seminarială.

Floricele de câmp, de A. C. Domșa	1.—
Cântece, Sabo	1.—
Visuri trecute. Ciura	1.—
Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu	2.—
Geniul pustiu, Eminescu	2.—
Drumuri și orașe, Iorga	2-50
Poesii de Alexandri	3.—
Teatra I. H. Alexandri	3.—
Vers și proză Alexandrescu	1-25
Novela A. Brătescu-Voinescu	1-50
Liter. pop. Eminescu	1-50
Ciocoii N. Filimon	1-50
Legende și basme Ispirescu	1-50
Povești, I. Creangă	1-50
Vorbe înțelepte A. Popoviciu	1-50
Vatra Părăsita, Slaviici	2.—
Din Bătrâni	2-50
Eminescu și Coșbuc de Alexandru Ciura	1.—

Limba Română poporană și Dialectul Sicilian, de Alesiu Viciu 1.60

Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria de Dr. Augustin Bunea, Prețul 3 coroane.

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

Român. I b. 1905.

Feller' Elsa-Fluid

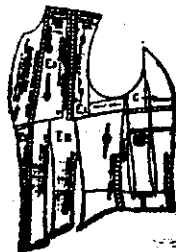
a fost premiat la o mulțime de expozițiuni. Are un efect sigur contra reumei, luparei, rupturii, influenței și migraii, vindecă cu siguranță arsurile orice fel de alăbiciune, respirația grea, bătărea de inimă, dăruirea de urechi, nervositatea, durerea de cap și de piept — mare efect are asupra influenței și tusei. — 12 sticle mici sau 6 sticle duble le trimite franco pentru 5 coroane farmacistul Jenő V. Feller, Stubica Centrale 182. (cort. Zágráb).

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Bonhur** său zilele lui Mesia, de Levis Wallace, 2 v. 2-90
2. **M. Eminescu.** Studiū critic —90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeii rom. de C. Anner —20.
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciū. —12
5. **Din viața** lui I. Micul de M. Străjan —16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. —30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3-40
8. **Cele două fețe** ale lumii de Nicu —30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor —16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 9 Nrii, îi primesc cu 5-80 cor. în loc 8-14 cor.

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa.

marca fabricii

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își pôte însa-și pregăti
cu o ușurință de neînchipuit

tală sa după oră ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie.
și posedă nenumărate scrisori de recunoștință.

Își are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenți

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tota stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (27-52)

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofiței, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungorei și tusei sēcii. **Vindecă sigur și repede.** Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreii, reumatismului, răcelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite bóle le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgărçiuirile cele mai grele. Leac sigur. Folosesc și la curățirea sângelui. Prețul 120 și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, pecum palpitarea de inimă, ameteii, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de incheierea scaunului numai de cât se comandez **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulci la luat. Pețul 1 cor.

Chemicala, droghe, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri ruscice, Parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articoli cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori ce fel de articlu din bransă. Tóte fórtle leftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în Szászvárós, iskola tér 41.

47 (6-10)

La espozitiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer
— pentru clopote a lui —

Antoniú Novotny

— în Timișóra-Fabric —

(22) 23-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóné, pe cum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provédute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în oră ce parte, în dată ce clopotele sânt bătute de o lature prin aceea ce sânt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

— clopotele găurite —

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sânt provédute în partea superióră — ca violina — cu găuridupă figura S și pentru aceea aú un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminosă, de cât cele de sistem vechiú, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făent după sistemul vechiú. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechii cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

